

De inkomstenbelasting en de toeslagen

Onbekend en onnodig onduidelijk?

Over mij

mr. drs. M.D. (Matthijs) Appelman

Docent inkomstenbelasting @ Radboud
Universiteit Nijmegen

Belastingadviseur @ PwC Nederland

matthijs.appelman@pwc.nl

Sociaal wetenschapper,
politicoloog & fiscalist



Agenda

Drie gedachten over de **kwaliteit** van **wetgeving** (IB/Toeslagen)

1. De focus van de adviseur / academia
2. Eenvoud en efficiëntie
3. Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit

1. De focus van de adviseur / academia

De inkomstenbelasting en de toeslagen: onbekend en onnodig onduidelijk?

De focus van de adviseur / academia

Tabel 1: Verschil in hoogte kinderopvangtoeslag tussen huur- en koopsituatie		
	Situatie 1 – Huurwoning	Situatie 2 - Koopwoning
Inkomen partner 1	€ 40.000	€ 40.000
Inkomen partner 2	€ 30.000	€ 30.000
Gezinsinkomen	€ 70.000	€ 70.000
Hypotheekrenteaftrek ^a	n.v.t.	€ 15.000 -/-
Eigenwoningforfait ^b	n.v.t.	€ 1.575
Inkomen uit eigen woning	n.v.t.	€ 14.425 -/-
Verzamelinkomen/ Toetsingsinkomen	€ 70.000	€ 56.575
Percentage kinderopvangtoeslag ^c	71,9%	79,8%
Kosten kinderopvang ^d	€ 17.680	€ 17.680
Kinderopvangtoeslag	€ 12.712	€ 14.109
Verschil	€ 1.397 -/-	

^a Uitgaande van een rentepercentage van ca. 4,29% over een eigenwoningschuld van € 350.000.

^b 0,45% van de WOZ-waarde (€ 350.000). Zie ook art. 3.112 lid 1 Wet IB 2001.

^c 'Bedragen kinderopvangtoeslag 2022', rijksoverheid.nl. Zie ook Bijlage I Besluit kinderopvangtoeslag.

^d Uitgaande van (i) één kind die (ii) vier dagen per week opvang zoekt, voor (iii) 52 weken per jaar, (iv) 10 uur per dag, tegen (v) het maximale tarief in 2022 van € 8,50 per uur

De focus van de adviseur / academia

- Er zijn **8,9 miljoen mensen** betrokken bij een toeslag
 - Dat is **ruim 50%** van de Nederlandse bevolking
- Hoeveel **belastingadviseurs** zijn er betrokken bij de toeslagen?
 - “Make an **impact that matters** by creating **trust** and **confidence** in a more **equitable society**”; “Building a **better working world**”; “Inspire **Confidence**. Empower **Change**”; “Building **trust in society** and **solving important problems**”?
- Hoeveel aandacht biedt de **universiteit** aan toeslagen?
 - Is ze niet te “**praktijkgericht**”?
 - Hoeveel opleidingen hebben **toeslagen** als **integraal onderdeel** van het **programma**?
 - Hoeveel **wetenschappelijke boeken** zijn er verschenen over de **Awir**?

2. Eenvoud en efficiëntie

De inkomstenbelasting en de toeslagen: onbekend en onnodig onduidelijk?

Eenvoud en efficiëntie

- **Vraag 2:** *Is het bij het opstellen van de verschillende wetten en definities die in het artikel genoemd zijn **een bewuste keuze** geweest dat mensen in een huurwoning recht hebben op een lager bedrag aan kinderopvang?*
- **Antwoord:** Het **verzamelinkomen**, neergelegd in de Wet inkomstenbelasting 2001, is een **algemeen aanvaard begrip** om de draagkracht te bepalen. Bij de introductie van de toeslagen is bewust gekozen om het toetsingsinkomen aan te laten sluiten bij het verzamelinkomen, zoals gedefinieerd in de inkomensbelasting. Het toetsingsinkomen bepaalt zowel het recht op een toeslag als de hoogte van een toeslag. **Voor de uitvoerder**, Belastingdienst/Toeslagen, is het daarmee **een goed hanteerbaar begrip**: bij de toekenning van een toeslag kan de uitvoerder uitgaan van een reeds vastgesteld (fiscaal) inkomen.

Eenvoud en efficiëntie

- Mevrouw Zwaan met kind van zes jaar oud wordt om redenen van veiligheid **dakloos**
- Zij vlucht weg bij haar thuis, raadpleegt haar netwerk, en weet **onderkomen** te vinden **bij haar oom**
- **Gevolg**: ze wordt **toeslagpartner** van haar **oom**, moet haar toeslagen terugbetalen en komt in de schulden
- Dit **ondanks** het **ontbreken** van een (wettelijke) **zorgplicht** bij haar oom of een materiele partnerschapsband
- Had ze gebruik gemaakt van dure **maatschappelijke opvang**, dan was alles gedgegaan

Eenvoud en efficiëntie

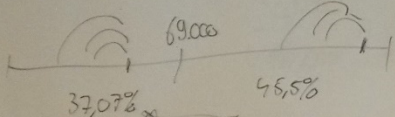
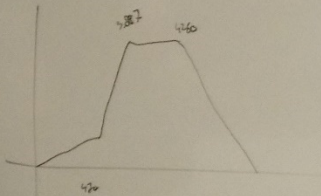
- **Partnerschap** in de fiscaliteit en het toeslagenstelsel is volledig **geobjectiveerd**
 - Het is **niet** langer **mogelijk zelf** je partner **aan te wijzen**
- **Reden**: het “**vergroten** van de **kenbaarheid**” van de regeling en het **terugdringen** van de **uitvoeringskosten** bij de Belastingdienst
- **Echter, in hoeverre** waren de **gevolgen** van het samenwonen hier **kenbaar**?
- **Daarentegen**, de **aangifte** kan nu wel **gemakkelijker** door de Belastingdienst van te voren worden ingevuld
 - Dit alles **zonder** tussenkomst van de **belastingplichtige**

Eenvoud en efficiëntie

- Amir is fulltime ondernemer voor de **Wet IB 2001**
- In 2022 heeft hij een **winst** behaald van **€ 90.000**
- Ook doet hij een **investering** van **€ 20.000** die in aanmerking komt voor de **KIA**
- Amir heeft geen andere bronnen van inkomsten
- **Bereken de verschuldigde inkomstenbelasting**

Eenvoud en efficiëntie

$KIA: 28\% \times 20.000 = 5.600$
 $FOR: 9,44\% \times 89.400 = 7.960 < 9.632$
 $ZA: 6.310$
 $MKB: 14\% \times 70.122 = 9.818$

90.000
 $\underline{5.600}$ -/-
 84.400
 $\underline{7.960}$ -/-
 76.440
 $\underline{6.310}$ -/-
 70.130
 $\underline{9.818}$ -/-
 60.312

$2.888 - (6,007\% (60.304 - 21.317))$
 $2.888 - 6,007\% \times 38.987$
 $2.888 - 2.341 = 547$
 $4.260 - 5,86\% (76.432 - 36.649)$
 $4.260 - 5,86\% \times 39.783$
 $4.260 - 2.331 = 1.929$

$37,07\% \times 60.304 = 22.354$
 $9,5\% ((60.304 + 6.310 + 9.818) - 69.338)$
 $9,5\% (76.432 - 69.338)$
 $9,5\% \times 7.094 = 660$
 $9,5\% (6.310 + 9.818)$
 $9,5\% \times 16.128 = 1.532$
 $660 < 1.532$
 $22.354 + 660 = 23.014$
 $23.014 - 547 - 1.929 = 20.538$
 $(20.538 / 90.000) \times 100\% = 22,8\%$
 $25.725 \cdot 10,197 = 35.522$ 39,9%

Eenvoud en efficiëntie

- “**Progressieve vlaktaks**” van twee schijven
- “Werkelijk” **drie schijven**
- Maar **Rutte II** verdoezeld het “**eerlijke verhaal**” via de **inkomensafhankelijke kortingen**

Tarief Inkomstenbelasting: Box I			
Tot AOW		Vanaf AOW	
Bedrag	Tarief	Bedrag	Tarief
≤ € 37.149	36,93%*	≤ € 38.703	19,03%*
€ 37.149 – € 73.031	36,93%	€ 38.703 – € 73.031	36,93%
> € 73.031	49,50%	> € 73.031	49,50%

Eenvoud en efficiëntie

- Algemene heffingskorting (**AHK**)
- Arbeidskorting (**AK**)
- Inkomensafhankelijke combinatiekorting (**IACK**)
 - **Wordt afgeschaft** per **2025**
- Ouderenkorting (**OK**) & alleenstaande ouderenkorting (**AOK**)
- IB + AHK + AK = **8 schijven!**
- IB + AHK + AK + IACK = **10 schijven!**
 - Zie ook Van der Linden, [WFR 2020/23](#)

Algemene heffingskorting	
≤ € 22.660	€ 3.070
€ 22.660 – € 73.029	€ 3.070 -/- 6,095% * (bel. inkomen -/- € 22.660)
> € 73.029	€ 0
Arbeidskorting	
≤ € 10.740	8,231% * arbeidsinkomen
€ 10.740 – € 23.201	€ 884 + 29,861% * arbeidsinkomen
€ 23.201 – € 37.691	€ 4.605 + 3,085% * arbeidsinkomen
€ 37.691 – € 115.294	€ 5.052 -/- 6,51% * arbeidsinkomen
> € 115.294	€ 0

Efficiëntie en uitvoerbaarheid

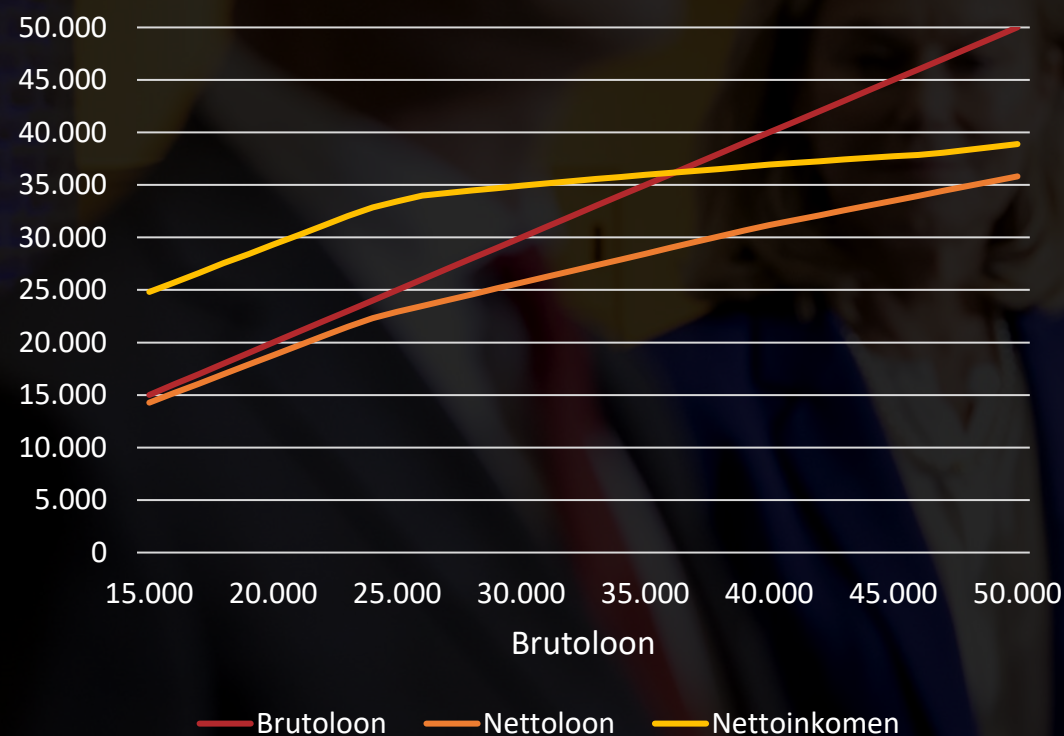
- Het wordt pas echt **onoverzichtelijk** als je ook de **vier toeslagen** erin meeneemt
- Deze **realiteit sluit niet aan bij** de “progressieve vlaktaks” van **art. 2.10 Wet IB 2001**
- Voor de “**gemiddelde**” **belastingplichtige** is dit stelsel **niet te doorgronden**

*De marginale druk geeft weer hoeveel procent van een brutoloonstijging niet resulteert in een hoger nominaal beschikbaar huishoudinkomen (NBI), door belastingen en premies, maar ook door de afbouw van kortingen en toeslagen.
21 maart 2023

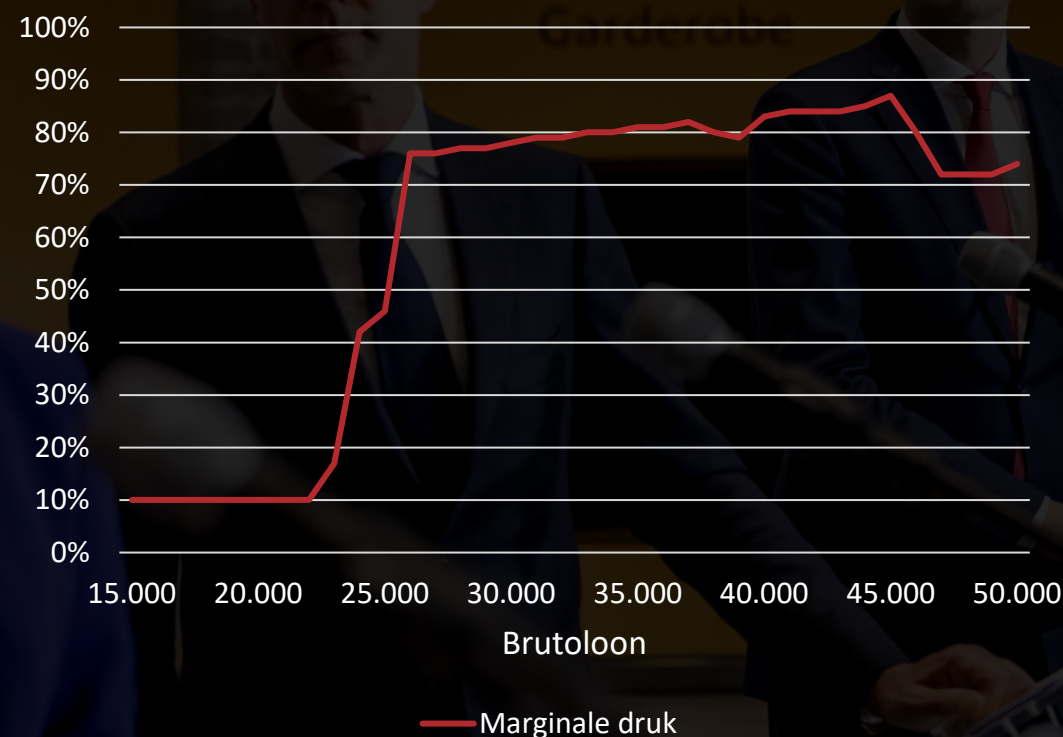
Belastingplan 2023: Marginale druk eenverdiener met twee kinderen tussen 6 en 11 jaar oud in een huurwoning (maandelijkse huur € 617)			
Brutoloon	Netto loon	Netto inkomen	Marginale druk*
€ 20.000	€ 18.793	€ 29.316	10%
€ 22.000	€ 20.597	€ 31.121	10%
€ 24.000	€ 22.331	€ 32.854	42%
€ 26.000	€ 23.474	€ 33.976	76%
€ 28.000	€ 24.581	€ 34.459	77%
€ 30.000	€ 25.687	€ 34.917	78%
€ 32.000	€ 26.793	€ 35.352	79%
€ 34.000	€ 27.900	€ 35.763	80%
€ 36.000	€ 29.006	€ 36.152	81%
€ 38.000	€ 30.112	€ 36.516	80%
€ 40.000	€ 31.174	€ 36.927	83%
€ 42.000	€ 32.104	€ 37.257	84%
€ 44.000	€ 33.033	€ 37.571	85%

Eenvoud en efficiëntie

Belastingplan 2023: Brutoloon, nettoloon en nettoinkomen
eenverdiener met twee kinderen tussen 6 en 11 jaar oud
in een huurwoning (maandelijks huur € 617)



Belastingplan 2023: Marginale druk eenverdiener
met twee kinderen tussen 6 en 11 jaar oud
in een huurwoning (maandelijks huur € 617)



*De marginale druk geeft weer hoeveel procent van een brutoloonstijging niet resulteert in een hoger nominaal beschikbaar huishoudinkomen (NBI), door belastingen en premies, maar ook door de afbouw van kortingen en toeslagen.

Eenvoud en efficiëntie

“[Het belastingstelsel] is **evident te complex** geworden.” [...] “Ik heb het stelsel mijn leven lang onderzocht, maar als ik nu word geconfronteerd met vragen over de **fiscale gevolgen** van heel **normale gebeurtenissen**, dan **moet ik erop studeren**.”

- **Leo Stevens**, emeritus hoogleraar belastingrecht

Eenvoud en efficiëntie

- Vertel het **eerlijke verhaal!**
 - Een **belasting die voor iedereen geldt**, zou **door iedereen te doorgronden** moeten zijn!
 - **Verschil inkomstenbelasting** en **toeslagen** voor belastingplichtige **irrelevant**
- Maak van **efficiëntie** geen doel op zich!
 - Een **rechtmatige belastingheffing** gaat om het heffen van het **juiste bedrag**
 - Een vooringevulde aangifte (**VIA**) maakt het leven **makkelijker**, maar als de achterliggende berekeningen niet meer zijn te doorgronden, is **rechtszekerheid** het **slachtoffer**
 - **Belastingheffing** mag wat kosten!

3. Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?

De inkomstenbelasting en de toeslagen: onbekend en onnodig onduidelijk?

Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?

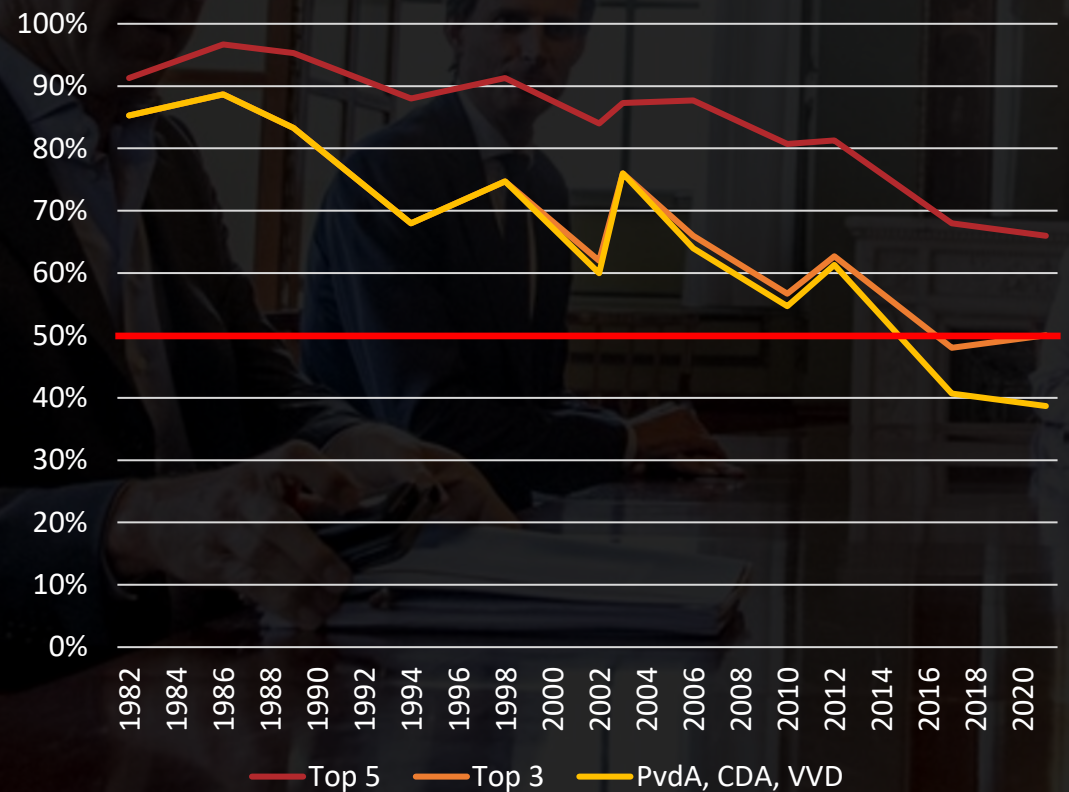
- Het **aantal politieke partijen** in de Tweede Kamer **neemt toe**
- **Niet zozeer te veel**, maar eerder **te weinig grote partijen**

<u>Jaar</u>	Aantal partijen	Aandeel top 5	Aandeel top 3	PvdA + CDA + VVD
1982	12	91,3%	85,3%	85,3%
1986	9	96,7%	88,7%	88,7%
1989	9	95,3%	83,3%	83,3%
1994	12	88,0%	68,0%	68,0%
1998	9	91,3%	74,7%	74,7%
2002	10	84,0%	62,0%	60,0%
2003	9	87,3%	76,0%	76,0%
2006	10	87,7%	66,0%	64,0%
2010	10	80,7%	56,7%	54,7%
2012	11	81,3%	62,7%	61,3%
2017	13	68,0%	48,0%	40,7%
2021	17	66,0%	50,0%	38,7%

Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?

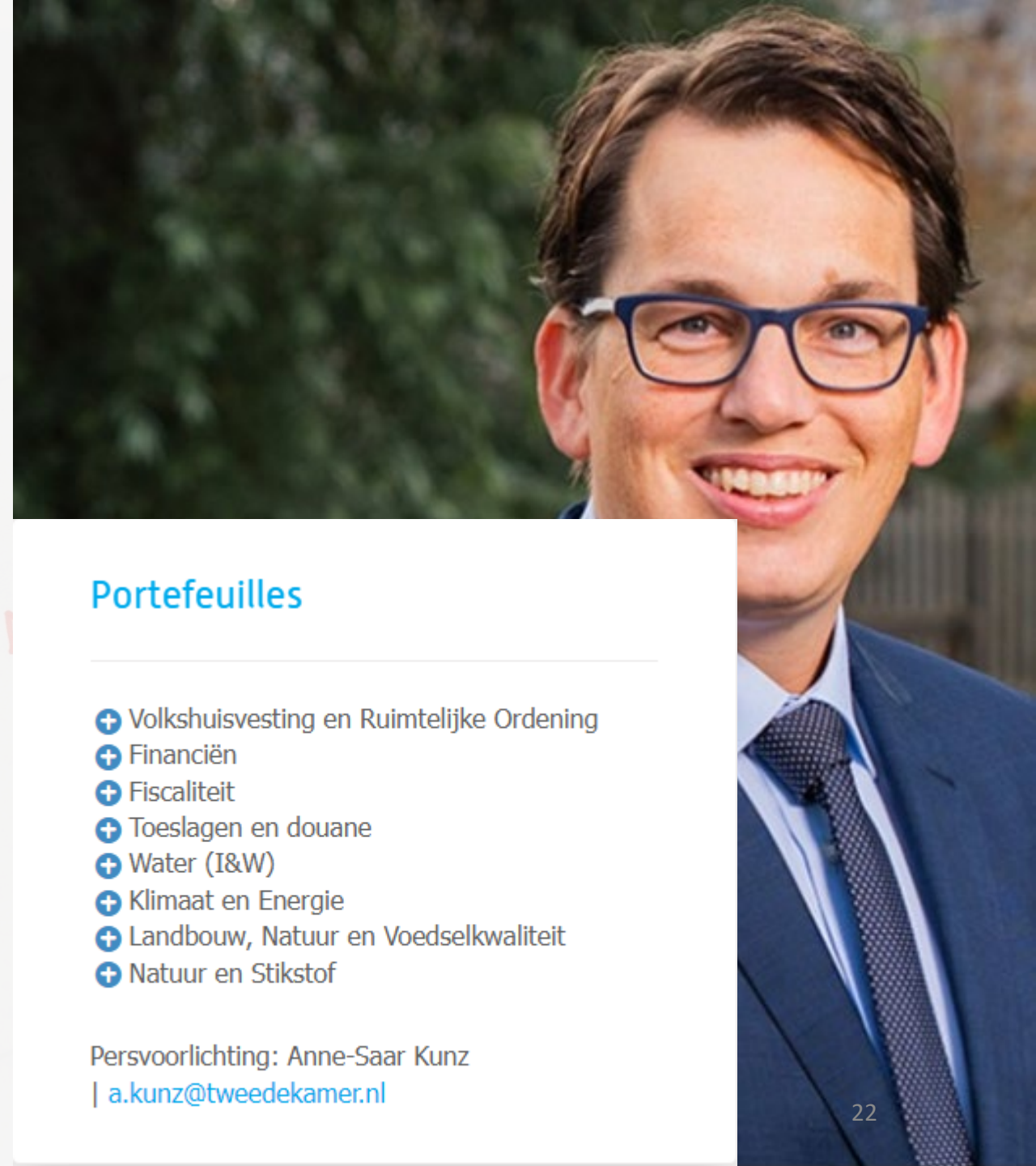
- Het **aantal politieke partijen** in de Tweede Kamer **neemt toe**
- **Niet zozeer te veel**, maar eerder **te weinig grote partijen**
- **Coalitievorming** steeds **lastiger**

Zetelverdeling Tweede Kamer over Tijd



Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?

- **Kleine partijen** moeten met **minder mensen evenveel onderwerpen** behandelen



Portefeuilles

- + Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
- + Financiën
- + Fiscaliteit
- + Toeslagen en douane
- + Water (I&W)
- + Klimaat en Energie
- + Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- + Natuur en Stikstof

Persvoorlichting: Anne-Saar Kunz
| a.kunz@tweedekamer.nl



Hugo de Jonge ✓
@hugodejonge

Hoe ziet de voorbereiding voor een debat eruit? Nou, zo dus. Alle vragen die door de Kamer zijn gesteld worden hier met elkaar doorgenomen en beantwoord. Dank aan alle collega's van het ministerie voor de noeste arbeid! #achterdeschermen #AOverpleeghuiszorg #thuisinhetverpleeghuis



21 maart 2023



Tweet



Gert-Jan Segers ✓
@gertjansegers

Als antwoord op @hugodejonge

En hoe ziet ondertussen de ondersteuning voor de kamerleden in datzelfde debat eruit? Nou, zo dus 😊



23

Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?

- **Kleine partijen** moeten met **minder mensen evenveel onderwerpen** behandelen
- **Gemiddeld 1,5 FTE** inhoudelijke **ondersteuning** per kamerlid
- **Fiscaal klankbord** invoeren?
- **Vergroting Tweede Kamer** noodzakelijk?

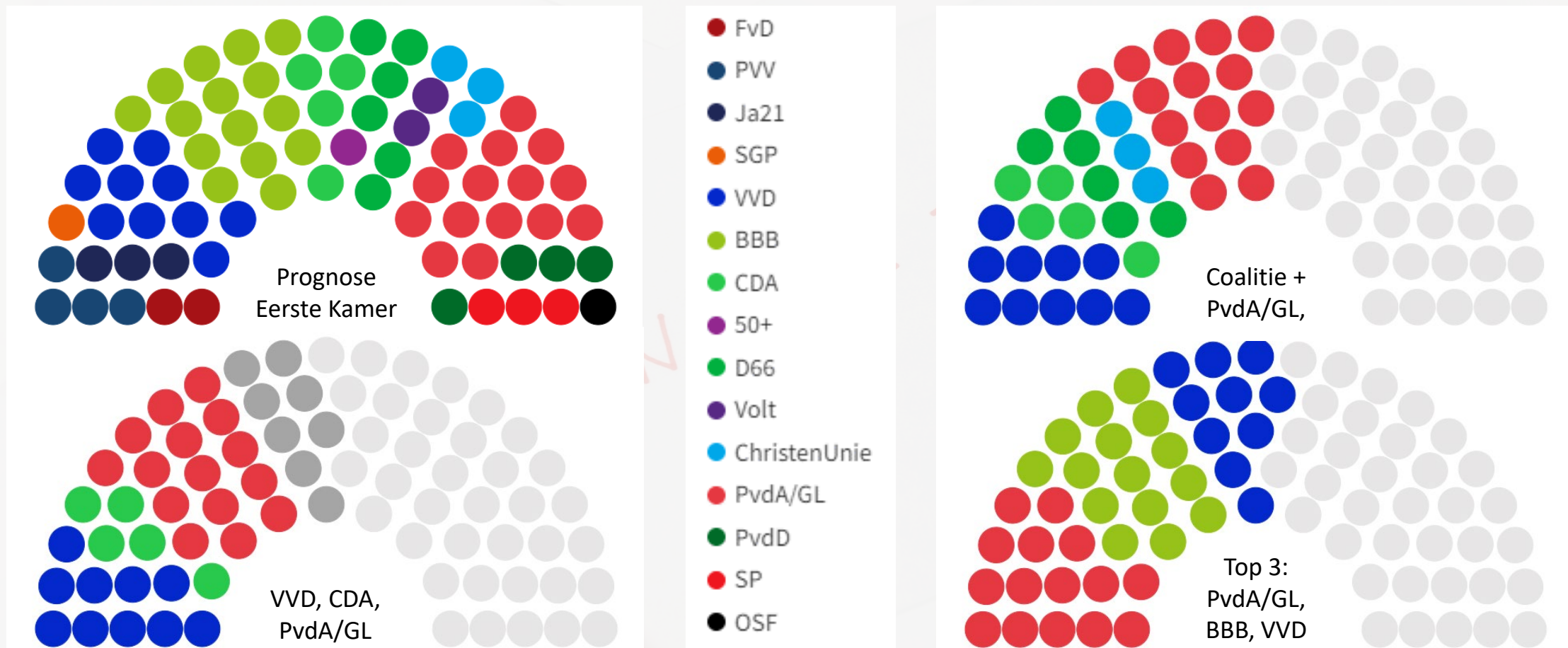
Jaar	<u>Zetels</u>	<u>Bevolking</u>	Burgers per zetel
1918	100	6.6 mln.	66.000
1956	100	10.8 mln.	108.000
1956	150	10.8 mln.	72.000
2021	150	17.5 mln.	117.000
	260	17.5 mln.	67.000

- $\sqrt[3]{17.500.000} \approx 260$

Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?

- **Kleine partijen** leidt tot moeilijke coalities
- **Moeilijke coalities** leidt tot ingewikkelde compromissen
- **Ingewikkelde compromissen** leidt tot **slechte wetgeving**
- Ook **profileringsdrang** speelt fiscaliteit parten
- **Verhoging opstaftarief** Vpb binnen een jaar **teruggedraaid**
- Grens **Wet excessief lenen** zonder reden plots verhoogd **van € 500.000 naar € 700.000**
- **IACK** zonder overgangsregeling afgeschaft
 - **Fiscale vroeggeboortes** met een **voordeel** van **€ 30.000?**
 - **Eerste Kamer** biedt redding bij voorjaarsnota?

Een nieuw fiscaalpolitieke realiteit?



Concluderend

- **Huidige systeem** is voor de gemiddelde belastingplichtige **nauwelijks te doorgronden**
- **Gebrek** aan **fiscale kennis** bij **politiek** (algemeen) en bij **academia** (toeslagen [in samenloop met inkomstenbelasting])
- **Oplossing** ligt **primair** bij **wetgever**
 - Noodzakelijk werk te maken van **Eindrapport Remkes** - Staatscommissie parlementair stelsel

Dank voor jullie aandacht!

mr. drs. M.D. (Matthijs) Appelman

Docent inkomstenbelasting @ Radboud
Universiteit Nijmegen

Belastingadviseur @ PwC Nederland

matthijs.appelman@pwc.nl

Sociaal wetenschapper,
politicoloog & fiscalist

